

[Per Federspiel.]

— ministeren har jo gennem sit virke i embeds medfør set dansk udenrigspolitik udefra — men jeg vil henstille, at ministeren i sit fremtidige virke i højere grad beskæftiger sig med grundelementerne i den danske udenrigspolitik, som den tager sig ud indefra, og ikke, om jeg så må sige, arbejder sig udefra ind til et eller andet mønster for den danske udenrigspolitiske aktivitet. På denne måde vil det aldrig kunne blive andet end tilfældige standpunkter. Også de mere fjerntliggende sager må, for at dansk udenrigspolitik kan blive effektiv, finde deres udgangspunkt i de elementer, som vi her i tinget kan samle det store flertal omkring.

**Poul Møller:** Til de øvrige ordføreres tak til udenrigsministeren vil jeg gerne føje min og mit partis. Jeg synes, at udenrigsministerens redegørelse forekom velafbalanceret, og indholdet var i det store og hele af en sådan karakter, at det var i stand til at samle tingets flertal omkring landets udenrigspolitik.

Men der var én ting, der var mærkbar ved talen, og som jeg ikke skal bebrejde udenrigsministeren; det var den sagsfordeling, der har fundet sted ved udenrigsministerens tiltræden. Derved kom en samlet udenrigspolitisk redegørelse for Danmarks forhold til at halte noget. Nu ved jeg jo godt, at vi har en markedsminister, som skal tage sig af disse problemer, og vi skal ikke drøfte de specielle markedsproblemer i dag, men de europæiske politiske enhedsbestræbelser er jo af en så vigtig karakter for hele landets udenrigspolitik, at de vanskeligt kan holdes uden for en debat om landets udenrigspolitik. Det må derfor indgå i en helhedsvurdering, og jeg tror også, man må sige, at det stadig væk må være udenrigsministerens ansvar, at det rent politiske sigte i landets europæiske politik forfølges. Det må det ikke mindst på baggrund af det udgangspunkt, som udenrigsministeren tog for sin redegørelse. Det fremgår af Folketingstidende 1967-68, sp. 1321, at udenrigsministeren udtalte:

„Den politiske udvikling og meningsdannelse i henholdsvis USA og Sovjetunionen er afgørende for de fleste udenrigspolitiske problemer og for forløbet af

alle større internationale politiske kriser. Med forholdet mellem Moskva og Washington står og falder verdensfreden.“

Jeg er ikke uenig med udenrigsministeren i denne betragtning, men det er jo ganske klart, at denne betragtning stiller os over for det, som man kalder den tredje faktors problematik: om der er mulighed for at skabe i Europa en sådan enhed, at der kan komme en tredje faktor ind i de verdenspolitiske problemers afgørelse. Jeg har med interesse set f. eks., hvordan det har været for Storbritannien det vigtigste i ansøgningen til fællesmarkedet at kunne bidrage til de politiske samlingsbestræbelser. Og jeg tror, vi må erkende, at ingen europæisk magt i dag er en stormagt. Europa består kun af små og endnu mindre stater. Hverken Det forenede Kongerige eller Vesttyskland, ja, end ikke Frankrig, hvad man nogle gange skulle tro, har nogen indflydelse på verdenspolitikken — heri har udenrigsministeren ret — og det må ud fra et europæisk synspunkt forekomme utilfredsstillende, ikke fordi vi på nogen måde nærer manglende tillid til USA, men det kan ikke i det lange løb være en europæisk interesse, at de europæiske spørgsmåls løsning afgøres af amerikanske og russiske synspunkter. Og vi kan ikke forlange, at Amerikas præsident, når han sidder ved forhandlingsbordet om disse europæiske problemer, skal skubbe amerikanske interesser og synspunkter i baggrunden. Han er valgt af det amerikanske folk til at varetage Amerikas interesser og ikke til at varetage Europas interesser, og det er derfor, tanken om at gøre Vesteuropa til den tredje faktor i verdenspolitikken er så aktuel og så realistisk. Jeg bruger netop disse to udtryk i dag: aktuel og realistisk, trods præsident de Gaulles afslag på denne politik. Jeg tror nemlig ikke, at en mand, der snart er 78 år, kan bremse eller hindre en udvikling, som al sund fornuft, som al rationalitet, som hele fremskridtet må befordre; han kan forsinke den, men han kan ikke standse denne udvikling.

Vi ser jo hans afslag, og vi kan ikke finde, eller jeg kan i hvert fald ikke finde nogen som helst reel motivering, andet end at han bare ikke vil have disse lande med. Der udtales jo intet; det er formentlig, fordi